

ОӘЖ 342.7.

Ибрагимова Наргиз Ибрагимовна

БД030100-Құқықтану мамандығының аға оқытушысы, Қазақ инновациялық гуманитарлық-заң университеті, Семей қ.
e-mail: narik_090@mail.ru

ӘСКЕРИ ҚЫЗМЕТШІЛЕРДІҢ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ КОНСТИТУЦИЯСЫ НЕГІЗІНДЕ ӘЛЕУМЕТТІК – ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚАМСЫЗДАНДЫРЫЛУЫ

Нақты мақалада әскери қызметшілердің Қазақстан Республикасының Конституциясы негізінде әлеуметтік қамсыздандырылуы, тұрғын үймен қамтамасыз етілуі, сонымен қатар оларға медициналық қызмет көрсетілуі қарастырылған.

Түйінді сөздер: Әскери қызметшілер, тұрған үй, медициналық қызмет, әлеуметтік қамсыздандыру.

В данной статье рассматриваются социальное обеспечение, обеспечение жильем, а также медицинское обслуживание военнослужащих на основе Конституции Республики Казахстан.

Ключевые слова: Военнослужащие, жильё, медицинское обслуживание, социальное обеспечение.

This article discusses social security, housing, and medical discussion of military personnel on the basis of the Constitution of the Republic of Kazakhstan.

Keywords: Military personnel, housing, medical care, social security.

Мемлекет шамадан тыс жүктемеде, сондай-ақ қолайсыз ауа-райы шарттарында әскери қызметті атқаруға байланысты әлеуметтік қызметкерлер үшін әлеуметтік қолдауды көздейді. Біздің ел әскери қызметкерлердің өздеріне де, сондай-ақ олардың отбасы мүшелеріне де қажетті көмекті көрсетуге тырысады[1]. Қазақстанда нормативтік құжаттарға сәйкес әскери қызметкерлерге белгілі бір жеңілдіктер бар. Осы жеңілдіктер осы мақалада толық сипатталады.

Әскери қызметшілерді тұрғын үймен қамтамасыз ету.

Арнаулы мемлекеттік органдар қызметкерлерінің немесе әскери қызметшілердің отбасы мүшелеріне:

- 1) зайыбы немесе жұбайы;
- 2) ортақ немесе ерлі-зайыптылардың біреуінің баласы (балалары);
- 3) ортақ немесе ерлі-зайыптылардың біреуінің он сегіз жасқа толғанға дейін мүгедек болған он сегіз жастан асқан баласы (балалары) жатады.

Мемлекет есебінен әскери қызмет мерзіміне тұрғын үймен қамтамасыз етіледі.

Әскери қызметшілерді тұрғын үймен қамтамасыз ету «Тұрғын үй қатынастары туралы» Қазақстан Республикасының Заңында көзделген тәртіппен жүргізіледі [2].

Әскери қызметкерлерге медициналық қызмет көрсету.

Әскери қызметшілерді әскери-медициналық мекемелерде (ұйымдарда) медициналық

қамтамасыз ету мемлекет есебінен жүзеге асырылады.

Әскери қызметшілердің қызмет орны немесе тұрғылықты жері бойынша әскери-медициналық мекемелер болмаған немесе оларда тиісті бөлімшелер не медициналық көрсеткіштер бойынша арнайы жабдық болмаған кезде медициналық көмек ведомстволық тиесілігіне қарамастан, мемлекеттік денсаулық сақтау ұйымдарында, жеке меншік құқығына негізделген денсаулық сақтау ұйымдарында және жеке медициналық практикамен айналысатын жеке тұлғаларда тегін медициналық көмектің кепілді көлемі шегінде көрсетіледі.

Жеке меншік құқығына негізделген денсаулық сақтау ұйымдарына және жеке меншік медициналық практикамен айналысатын жеке тұлғаларға тегін медициналық көмектің кепілді көлемі шегінде әскери қызметшілерге медициналық көмек көрсету бойынша шығындарды өтеу Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен мемлекеттік бюджет қаражаты есебінен жүзеге асырылады.

Емделуге жұмсалған қаражатты әскери қызметшілерге, олар құрылымында әскери қызмет өткеретін уәкілетті орган тегін медициналық көмектің кепілді көлемі шегінде өтейді.

Әскери қызмет міндеттерін орындау кезінде жараланған, контузия, жарақат алған, мертліккен немесе ауырған әскери қызметшілер, олар құрылымында әскери

қызмет өткеретін Қарулы Күштердің қаражаты есебінен санаторийге жіберіледі.

Мерзімді қызметтің әскери қызметшілері және әскери оқу орындарының курсанттары медициналық көрсеткіштері болған кезде мемлекет есебінен санаторлық-курорттық емделумен қамтамасыз етіледі.

Әскери қызметшілерді әлеуметтік қамсыздандыру.

Әскери қызметшілердің барлық санаттары әскери қызмет міндеттерін орындағаны үшін Қазақстан Республикасының Президенті бекітетін мемлекеттік бюджет есебінен қамтылатын Қазақстан Республикасы органдары қызметкерлерінің еңбегіне ақы төлеудің бірыңғай жүйесі негізінде белгіленетін ақшалай үлеспен қамтамасыз етіледі.

Ақшалай үлес ақшалай қаражатты (лауазымдық айлықақыны және әскери атағы бойынша айлықақыны), қызмет өткерудің ерекше жағдайлары үшін үстемеақыларды және қолданыстағы заңнамада көзделген басқа да үстемеақыларды қамтиды.

Келісімшарт бойынша әскери қызметшілердің лауазымдық айлықақылары мемлекеттік қызмет өтілі ескеріле отырып айқындалады.

Келісімшарт бойынша әскери қызметшілер лауазымдық айлықақыларының және әскери атақтар бойынша айлықақыларының мөлшері тиісті лауазымдардағы мемлекеттік қызметшілер лауазымдық жалақыларының мөлшерінен және тиісті арнайы атақтар мен сыныптық шендерге қосымша ақылар мөлшерінен төмендетілмей белгіленеді.

Әскери қызметші әскери қызметте дәлелсіз себептермен болмаған жағдайда оған болмаған күндері үшін ақшалай үлес төленбейді.

Ақшалай үлесті, жәрдемақылар мен басқа да төлемдерді төлеу тәртібін уәкілетті органдар белгілейді.

Әскери қызметшілерге жарылу қаупі бар заттарды және өзге де жарылғыш құрылғыларды іздеу, тасымалдау, залалсыздандыру және жою жөніндегі жауынгерлік міндеттерді орындаған кезде уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен тәулігіне бір айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде жәрдемақы төленеді.

Радиоактивті материалдарды, иондаушы сәулелену көздерін, аса жоғары жиілікті және (немесе) зымыран отынының құрамдастарын пайдаланумен, сақтаумен байланысты лауазымдарда қызмет өткеретін, сондай-ақ

көрсетілген жұмыстарға және объектілерде радиоактивті материалдарды, иондаушы сәулелену көздерін, аса жоғары жиілікті және (немесе) зымыран отынының құрамдастарын пайдаланумен, сақтаумен байланысты авария салдарларын жою жөніндегі жұмыстарға уақытша тартылатын әскери қызметшілерге нақты жұмыс істеген уақытына тепе-тең ұзақтығы жылына он екі тәулікке дейін қосымша демалыс беріледі.

Келісімшарт бойынша әскери қызметшілерге жабық және оқшауланған әскери қалашықтарда, шекара заставаларында және комендатураларда тұратындарды қоспағанда, коммуналдық қызметтерге арналған шығыстарды төлеу үшін уәкілетті органдардың бірінші басшылары айқындайтын тәртіппен, тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңда белгіленген мөлшерде ақшалай өтемақы төленеді.

Әскери қызметшілер мемлекет есебінен бюджеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті органмен келісу бойынша уәкілетті мемлекеттік органдардың бірінші басшылары бекіткен нормалар бойынша және уәкілетті органның бірінші басшысы айқындайтын тәртіппен заттай мүлікпен қамтамасыз етіледі.

Әскери қызметшілер бюджеттік жоспарлау жөніндегі орталық мемлекеттік органмен келісу бойынша Қазақстан Республикасы уәкілетті мемлекеттік органдарының бірінші басшылары белгілейтін нормалар бойынша мынадай жағдайларда:

- 1) жауынгерлік кезекшілікті атқарған кезде;
- 2) қарауылдағы қызметті атқарған кезде;
- 3) тәуліктік нарядты атқарған кезде;
- 4) далалық шығуларға (теңізге шығуларға) қатысқан кезде;
- 5) орналасқан орындарда дауылға қарсы әзірлік кезіндегі іс-шараларды жүзеге асырған кезде;
- 6) маяктарда вахтада тұрған кезде;
- 7) суасты міндеттерін (жұмыстарын) орындаған кезде;
- 8) парашютпен секірген кезде;
- 9) әскери эшелондарға ілесіп жүрген кезде;
- 10) әскери-медициналық мекемелерде (ұйымдарда) стационарлық емделуде болған кезде;
- 11) гауптвахтада ұсталған кезде;
- 12) бітімгершілік операцияға қатысқан кезде, сондай-ақ бітімгершілік операция жүргізу аймағына (ауданына) бару және кері

қайту кезінде тамақтандырумен қамтамасыз етіледі.

Ұшқыштар құрамының әскери қызметшілері әскери қызмет өткеру уақытында тамақтанумен қамтамасыз етіледі.

Авиациялық техникаға қызмет көрсетуге және ұшуларды қамтамасыз етуге рұқсат етілген инженерлік-техникалық құрам ұшуларды дайындау және орындау кезеңінде тамақтанумен қамтамасыз етіледі.

Әскери қызметшілер мемлекет есебінен қызметі бойынша ауысқан, әскери қызметтен шығарылған кезде, стационарлық емделуге барған және кері қайтқан кезде теміржол, әуе, су және автомобиль көлігімен жол жүруге, сондай-ақ қызметі бойынша ауысқан және әскери қызметтен шығарылған кезде он тоннаға дейін жеке мүлікті тасымалдауға құқылы.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. https://egov.kz/cms/kk/articles/military_service/benefits_for_military_personnel
2. «Тұрғын үй қатынастары туралы» Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 16 сәуірдегі N 94 Заңы.
3. «Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының 2012 жылғы 16 ақпандағы N 561-IV Заңы.

Ибрагимова Наргиз Ибрагимовна

Лауазымы: Қазақ инновациялық гуманитарлық-заң университетінің 6D030100-Құқықтану мамандығы бойынша аға оқытушысы

Почталық мекен-жайы: индекс 071400, Семей қ., Абай көшесі, 94

Ұялы тел: 87016073771

Әскери қызметшілердің Қазақстан Республикасының Конституциясы негізінде әлеуметтік – құқықтық қамсыздандырылуы

Ибрагимова Наргиз Ибрагимовна

Должность: старший преподаватель специальности 6D030100-Юриспруденция, Казахский гуманитарно-юридический инновационный университет, г.Семей

Почтовый адрес: индекс 071400, г. Семей, ул. Абая, 94

Сот. тел: 87016073771

Социально-правовое обеспечение военнослужащих на основе Конституции Республики Казахстан

Ibragimova Nargiz Ibragimovna

Position: Senior Lecturer specialty 6D030100 - Jurisprudence, Kazakh Humanitarian Juridical Innovative University, Semey city

Phone number: 87016073771

Mailing address: Index 071400, Semey, st. Abay, 94

Mob.tel.: 87016073771

Social and legal support of military personnel on the basis of the Constitution of the Republic of Kazakhstan

«Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы» ҚР Заңда көзделген жағдайларда әскери қызметшілерге Қазақстан Республикасының аумағы бойынша көлікте жол жүруге және пошта жөнелтілімдеріне арналған басқа да шығындар өтеледі[3].

Келісімшарт бойынша әскери қызметшілер қашықтығы 100 шақырымнан астам бір елді мекеннен басқасына қоныс аударуға байланысты қызмет бабымен ауысқан кезде (оның ішінде әскери бөлім немесе бөлімше құрамында) оларға әскери қызметшінің өзіне екі айлық ақшалай қаражат және онымен бірге қоныс аударған әрбір отбасы мүшесіне айлық ақшалай қаражаттың жартысы мөлшерінде көтерме жәрдемақысы төленеді.